

הדין וקבל עליו כל מה שנגזר בו, שפתיב וישב בארץ נוד. מה שאמר לו נד, שם עליו ו' ונעשה נוד, וזהו שנאמר בו וישם יהו"ה לקנן אות לבלתי הכות אותו, שאם היה נד, נאמר בו והיה כל מוצאי יהרגני, ומשום ששב בתשובה וקבל עליו אות ברית, שם עליו האות ו' להצילו, ולא עוד, אלא ששם אותו קדמת עדן, שבגללו זכה לגן עדן.

וידע קין את אשתו ופתה ותלד את חנוף. כל אלו התולדות מונעים אותו להתרצות בהם, והם חנוף ועירד ומחויאל ומתושאל ולמך, ולמך נטל שתי נשים, עדה וצלה, עדה - חנוף לטוב, חנוף לנער על פי דרכו, צלה - חנוף של רע, וזה מלאך המות שמחנף את האדם בחנוכים רעים, עירד לאחר מפן הכניס ועדה באדם באיכריו, ואחר שמפיל את האדם לחטאים, מלשין עליו ומראה לא"ל כל מה שעשה, וזהו מחויאל - מראה א"ל, ואחר כך יורד ומתיש פחו והורג אותו, וזהו מתושאל, ששם מות שאל, ואין מות אלא עניות, ואחר מולך עליו, וזהו למך, שמתהפף עליו למלך, ושתי נשותיו, אחת עדה שמעיד על חטאי האדם, והשניה צלה, שהולך עליו כצל, כמו שנאמר פי צל ימינו עלי ארץ, וכתוב ימיו כצל עובר.

ותלד עדה את יבל, אחר שהורג אותו בעניות ושולטים עליו עדה וצלה, יבל, כמו שמים וארץ שנאמר בהם כי שמים פעשן נמלחו והארץ כפגד תבלה, ויבל הוא אבי יושב אהל ומקנה, שפנס ממוז, ואחר כך נאמר בו לא יועיל הון, והרי נתבאר ששולטת עליו עניות שהוא מות, ואין

דכתיב וישב בארץ נוד, מה דאמר ליה נד, שוי עליה ו' ואתעביד נוד, ודא איהו דאתמר ביה וישם יהו"ה לקנן אות לבלתי הכות אותו, דאם הוה נד אתמר ביה (שם) והיה כל מוצאי יהרגני, ובגין דתב בתיובתא וקביל עליה אות ברית, שוי עליה אות ו' לשזבא ליה, ולא עוד אלא דשוי ליה קדמת עדן, דבגיניה זכה לגן עדן.

וידע (דף קיט ע"א) קין את אשתו ופתה ותלד את חנוף (בראשית ד יז), כל אלין תולדין מנעין ליה לאתרעא בהון, ואינון חנוף ועירד ומחויאל ומתושאל ולמך, ולמך נטיל תרי נשין עדה וצלה, עדה חנוף לטב, חנוף לנער על פי דרכו, צלה חנוכא דביש, ודא מלאך המות דמחנף לבר נש בחנוכין בישין, עירד לבתר אעיל ועדה כבר נש באברין דיליה, ולבתר דאפיל לבר נש בחוכין, אלשין עליה ואחזי לא"ל כל מה דעביד, ודא איהו מחויאל מחוי א"ל, ולבתר נחית ותשש חיליה וקטיל ליה, ודא איהו מתושאל דתמן מות שאל, ואין מות אלא עניות, ולבתר אמליך עליה ודא איהו למך אתהפך עליה למלך, ותרין נשין דיליה חד עדה דמעיד על חוכוי דבר נש, ותנינא צלה דאזיל עליה כצל, כמה דאת אמר (איוב ח ט) פי צל ימינו עלי ארץ, וכתיב (תהלים קמד ד) ימיו כצל עובר.

ותלד עדה את יבל (בראשית ד כ), בתר דקטיל ליה בעניותא, ושלטין עליה עדה וצלה, יבל, כגוונא דשמיא וארעא דאתמר בהון (ישעיה נא ו) פי שמים פעשן נמלחו והארץ כפגד תבלה, ויבל איהו אבי יושב אהל ומקנה, דכניש ממונא, ולבתר אתמר ביה (משלי יא ד) לא יועיל הון, והא אתמר דשליט עליה עניותא

עניות לפני הקדוש ברוך הוא
 בעניות של התורה, ואין מות כמו
 אותם שעוברים על דברי התורה,
 שנקראו מתים, ומשום זה אמר
 הכתוב שובו וחיו, ואחי יבל היה
 אבי כל תפוש פנור ועגב,
 שמנגנים בו בכל מיני נגונים,
 והאדם ששמח בהם ומתעסק
 בהכלי העולם, עליו אמר קהלת
 שמח בחור בילדותך וכו', ואחר
 כך מה אמר לו? ודע כי על כל
 אלה יביאך האלהים במשפט,
 שעליהם אמרו בעלי המשנה,
 זמר בבית - חרב בבית, אלא
 ושמחתם לפני יהוה אלהיכם,
 כמו (שודר) שנאמר (וב) והיה כנגן
 המנגן ותהי עליו יד יהוה.

וצ"ה גם היא ילדה את תובל קין
 לטש כל חרש נחשת וברזל זה
 יצר הרע, שנאמר בו אם יצרך
 מתגבר עליך משכהו לבית
 המדרש וכו'. ואחות תובל קין
 נעמה, זו אם השדים, ולמך,
 בשעה ששולט על האדם ומחזיק
 בו כאבן וכברזל ולא עוסק
 בתורה, שולט עליו והורג אותו,
 ועושה בו פצע וחבורה, כמו
 שנאמר כי איש הרגתי לפצעי
 וילד לחברתי. באותו זמן עתיד
 לטל הקדוש ברוך הוא משניהם
 נקמה, זהו שכתוב כי שבעתים
 יוקם קין ולמך שבעים ושבעה,
 זהו שכתוב בלע המות לנצח.

וידע אדם עוד את אשתו ותלד
 בן ותקרא את שמו ש"ת, הסיום
 של אלפא ביתא, ועליו אמר איוב
 מי שת בטחות חכמה, מה
 החכמה? זו שחסר ממנה י',
 שבה היה שית, שהוא ברא שית
 והוא ראשית, והיה נאמר בו מגיד
 מראשית אחרית, היה משמש
 שית במקום הכל, ומשום שחסר
 ממנו י' נקרא אחר, משום
 שכאשר חטא אדם פרחה ממנו

דאיהו מות, ולית עניותא קמי קודשא בריך
 הוא בעניותא דאורייתא, ולית מות פאינון
 דעברין על פתגמי אורייתא דאתקריאו מתים,
 ובגין דא אמר קרא (יחזקאל יא לב) שובו וחיו,
 ואחי יבל היה אבי כל תופש פנור ועגב,
 המנגנים בכל מיני נגונים, ובר נש דחדי בהו
 ואשתדל בהכלי עלמא, עליה אמר
 קהלת (קהלת יא ט) שמח בחור בילדותך וכו',
 ולבתר מה אמר ליה (שם) ודע כי על כל אלה
 יביאך האלהים במשפט, דעליהו אמרו
 מארי מתניתין, זמרא בביתא חרבא בביתא,
 אלא ושמחתם לפני יהוה אלהיכם (ויקרא כג
 מ), כגוונא (דדוד) דאתמר (ביה) (מלכים ב ג טו) והיה
 כנגן המנגן ותהי עליו יד יהוה.

וצ"ה גם היא ילדה את תובל קין, לוטש כל
 חרש נחשת וברזל (בראשית ד כב), דא יצר
 הרע, דאתמר ביה אם יצרך מתגבר עליך
 משכהו לבית המדרש וכו', ואחות תובל קין
 נעמ"ה דא אימן של שדים, ולמך בשעתא
 דשליט על בר נש ואיהי ביה תקיף כאבנא
 וכפרזלא, ולא עסיק באורייתא, שליט עליה
 וקטיל ליה, ועביד ביה פצע וחבורה, כמה
 דאת אמר (שם כג) כי איש הרגתי לפצעי וילד
 לחבורתי, בהווא זמנא עתיד לנטלא קודשא
 בריך הוא נוקמא מתרוייהו, הדא הוא
 דכתיב (שם) כי שבעתים יוקם קין ולמך
 שבעים ושבעה, הדא הוא דכתיב (ישעיה כה
 ח) בלע המות לנצח.

וידע אדם עוד את אשתו ותלד בן ותקרא את
 שמו ש"ת, סיומא דאלפא ביתא, ועליה
 אמר איוב (איוב לח לו) מי שת בטחות חכמה,
 מאי חכמה דא דחסר מגיה י', דבה הוה שית,
 דאיהו ברא שית, ואיהו ראשית, והוה אתמר